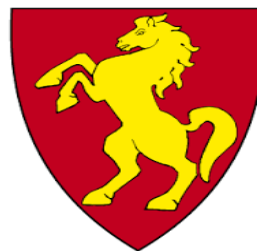

une

I samarbeid med Midt-Gudbrandsdal politistasjonsdistrikt

Interkommunal

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner

2025 – 2029

«Mistenker du at noen blir utsatt for vold, er du lovpålagt å melde ifra!»

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	3
Om arbeidet med revisjon av planen	3
Sentrale føringer.....	4
Kobling til kommunale planer	4
Oppfølging av planen	4
Kommunens ansvar	4
Krisesenter.....	5
Kunnskapsgrunnlag, visjon, mål og verdigrunnlag.....	5
Samarbeid.....	5
Taushetsplikt, meldeplikt og opplysningsplikt	5
Avvergelsesplikt.....	6
Hva er vold i nære relasjoner?	6
Det finnes mange typer vold/overgrep, bl.a.:.....	6
Konsekvenser av vold	6
Symptomer/tegn på at barn, unge og voksne kan være utsatt for, eller vitne til vold	8
Hvordan avdekke vold i nære relasjoner?	9
Ved mistanke om at barn eller voksne utsettes for eller er vitne til vold i nære relasjoner – hva gjør vi?	11
Handlings- og meldeplikten.....	12
Saksgang ved mistanke og melding om vold i nære relasjoner:	12
Eksisterende tiltak i kommunene utover lovpålagte tjenester.....	13
Mål for perioden 2025 – 2029	14
Lovverk	15

Innledning

Interkommunal handlingsplan mot vold i nære relasjoner skal sikre at kommunene har fokus på vold og overgrep og at berørte får et tilrettelagt og helhetlig tilbud. Handlingsplanen skal styrke kunnskapsnivået hos de ansatte i kommunene og videreutvikle samarbeidet mellom faggrupper, tjenester og forvaltningsnivåer.

Målgruppen for planen er ansatte i kommunale tjenester som kommer i kontakt med barn eller voksne som opplever vold i nære relasjoner. Målsettingen med planen er å styrke kommunale tjenester til å kunne fange opp, og hjelpe barn og voksne som er utsatt for vold i nære relasjoner.

Om arbeidet med revisjon av planen

Gjeldende interkommunale handlingsplan for Ringebu, Sør-Fron og Nord-Fron kommuner (2020 – 2024) sier at planen skal revideres etter fire år. Arbeid med revisjon av planen ble igangsatt i september 2024.

Arbeidet har vært organisert med styringsgruppe og arbeidsgruppe.

Styringsgruppe:

- Kommunalsjef Helse, Nord-Fron kommune
- Tjenesteleder, Familie og Mestring, Sør-Fron kommune
- Leder Nav Midt-Gudbrandsdal
- Midt-Gudbrandsdal politistasjonsdistrikt
- Kommunalsjef, Ringebu kommune

Arbeidsgruppe:

- Psykisk Helse, Sør-Fron.
- Helsestasjonen, Ringebu.
- Helsestasjonen, Nord-Fron
- Midt-Gudbrandsdal barnevernstjeneste.
- Nav Midt-Gudbrandsdal.
- Midt-Gudbrandsdal politistasjonsdistrikt
- Midt-Gudbrandsdal flyktningetjeneste

Styringsgruppa utarbeidet en bestilling til arbeidsgruppa:

- Revidere eksisterende plan med utgangspunkt i eventuelle nye føringer i lover og regler, samt status for måloppnåelse. Eventuelt foreslå nye tiltak. Planen skal gjelde for perioden 2025-2029.

I arbeidet er regjeringens handlingsplan [Frihet fra vold - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/tema/vold-og-overgrep/handlingsplan-2021-2024) (2021-2024) og [«Veileder for utvikling av kommunale handlingsplaner. Vold i nære relasjoner.»](#) lagt til grunn.

Planen peker på aktuelle innsatsområder og bidrar til å samordne og tydeliggjøre de ulike tjenestenes ansvarsområder. Planen skal bidra til å styrke kunnskapsgrunnlaget på områder der dette er mangelfullt ved at det opprettes samarbeid mellom tjenester, faggrupper og forvaltningsnivåer. Planen henger sammen med ordinære aktuelle interkommunale og kommunale planer. Planen er overordnet, men allikevel operativ. Planen skal ikke være for omfattende, hvilket fordrer prioriteringer.

Sentrale føringer

Handlingsplanen må ses i sammenheng med sentrale føringer:

- [Europarådets konvensjon om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner](#) (Istanbulkonvensjonen).
- [«Barndommen kommer ikke i reprise»](#). Strategi for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom (2014-2017).
- [Frihet uten vold \(2020-2024\) \(regjeringen.no\)](#)
- Samhandlingsreformen og den nye helselovgivningen. [St.meld. nr 47 \(2008-2009\) "Samhandlingsreformen – rett behandling – på rett sted – til rett tid"](#) beskriver kommunenes ansvar for helsefremmende og forebyggende arbeid.
- [Prop. 36 S \(2023–2024\) \(regjeringen.no\)](#) Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn, og vold i nære relasjoner. Trygghet for alle.
- [«Veileder for helse- og omsorgstjenestens arbeid Vold i nære relasjoner»](#).

Kobling til kommunale planer

Handlingsplanen må ses i sammenheng med andre kommunale planer:

- Ruspolitisk handlingsplan for Ringeby, Sør-Fron og Nord-Fron, 2024-2028.
- «Samarbeidsrutiner for bekymring i Ringeby».
- «Handlingsplan for tverrfaglig samarbeid rundt barn i risiko» i Sør-Fron.
- «Rettleiar- frå bekymring til handling» i Nord-Fron.

Oppfølging av planen

Handlingsplanen er forankret i politiske vedtak i hver av de tre midtdalskommunene. Etter revidering vil planen bli lagt fram som referatsak til politisk behandling.

Planen bør evalueres etter to år, revideres etter 5 år for å ligge i takt med nasjonale planer og revideringer.

Kommunedirektøren i Ringeby tar initiativ til å kalle inn en interkommunal gruppe, samt politiet, som skal ivareta ansvar for å følge opp planen. Eksisterende tiltak skal evalueres og det skal vurderes om nye tiltak bør iverksettes.

Kommunens ansvar

Etter norsk lov er kommunen pliktet til å gi sine innbyggere, herunder voldsutsatte, et forsvarlig tilbud. I forhold til kommunale tjenester er lov om sosiale tjenester, kommunehelsetjenesteloven, samt lov om barneverntjenester, sentrale lover i dette arbeidet. Videre gir forvaltningsloven utfyllende regler om kommunens opplysnings- og veiledningsplikt. Etter disse lovbestemmelsene har kommunen et overordnet ansvar for å

påse at samarbeidet mellom de forskjellige forvaltningsetatene og nivåene sikrer voldsutsatte et helhetlig tilbud.

Krisesenter

Lov om kommunale krisesentertilbud (krisesenterlova) pålegger alle kommuner å sørge for et godt og helhetlig tilbud til kvinner, menn og barn som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner. Kommunene Nord-Fron, Sør-Fron og Ringebru er medeiere i Gudbrandsdal Krisesenter IKS, lokalisert på Lillehammer.

Krisesenteret har en spesiell oppgave med å ivareta voldsutsatte sin trygghet og sikkerhet i en spesielt sårbar og vanskelig livssituasjon. Krisesenteret er et lavterskeltilbud som er åpent hele døgnet hele året, med en personalgruppe med høy og flerfaglig kompetanse. Senteret har søkelys på helhetlig tenkning, samarbeid og samhandling til det beste for sine ulike brukergrupper med sammensatte og komplekse hjelpebehov. Tjenesten er gratis, og henvisning er ikke nødvendig.

Som ressurscenter med spisskompetanse på vold i nære relasjoner er Gudbrandsdal krisesenter også et viktig tilbud til andre etater i arbeid med voldsutsatte og deres familier.

Kunnskapsgrunnlag, visjon, mål og verdigrunnlag

Visjonen som planen tar utgangspunkt i er at alle har rett til å leve et liv i trygghet og sikkerhet.

Overordnet mål for handlingsplanen:

- Avdekke og forebygge vold i nære relasjoner.
- Hindre og redusere vold i nære relasjoner.
- Heve kunnskap og sikre god kompetanse om vold i nære relasjoner.
- Bidra til god samhandling mellom de ulike aktørene i kommunene.

Verdigrunnlag:

- Arbeidet med vold i nære relasjoner skal være preget av respekt i møte mellom innbygger og profesjonelle, og mellom profesjonelle.
- Mot til å møte utfordringer og gjøre noe med disse.

Samarbeid

For å forebygge og avdekke vold i nære relasjoner, er det nødvendig med samhandling mellom ulike tjenester, faggrupper og forvaltningsnivåer i kommunene. Samarbeidet må baseres på kunnskap om hverandres tjenester. Det er nødvendig med bevisstgjøring om, og forståelse av, hvor stor skade volden gjør – både psykisk og fysisk for den som opplever det og for den som er vitne til det.

Taushetsplikt, meldeplikt og opplysningsplikt

Taushetsplikten skal ikke være til hinder for samarbeid mot vold i nære relasjoner.

Etter bestemmelsene i barnevernloven har alle offentlig ansatte opplysnings- og meldeplikt til barnevernstjenesten. Det innebærer at alle offentlig ansatte har en selvstendig plikt til å melde fra til barnevernet når de har grunn til å tro at et barn er utsatt for vold, mishandling eller det foreligger annen form for alvorlig omsorgssvikt.

Denne bestemmelsen er også spesielt angitt i andre særlover, f.eks. i opplæringsloven, barnehageloven, lov om psykisk helsevern, lov om sykehus, lov om helsetjeneste i kommunene og straffeprosessloven. Det innebærer at faggrupper i offentlig sektor gis ansvar og plikt til å melde fra om overgrep og til å gi opplysninger om vold i nære relasjoner til både politi, barnevernstjeneste og til den kommunale helse- og omsorgstjenesten.

Avvergelsesplikt

Etter straffeloven § 139 har enhver plikt til å avverge vold i nære relasjoner.

Avvergelsesplikten innebærer en plikt til å kontakte politiet eller på annen måte forsøke å avverge vold i nære relasjoner. Det bemerkes at anmeldelse til politiet er den primære avvergningsmåten. En annen måte å avverge på kan være å kontakte barnevernet.

Avvergingsplikt går foran enhver taushetsplikt. Det er tilstrekkelig at det fremstår som mest sannsynlig at vold i en nær relasjon vil bli eller er begått.

Hva er vold i nære relasjoner?

Vold i nære relasjoner handler om at noen i din egen familie, eller mennesker som du har et nært forhold til utøver vold. Det kan være seg fysisk, psykisk, materiell, seksuell, økonomisk eller latent vold. (Gudbrandsdal krisesenter).

Det finnes mange typer vold/overgrep, bl.a.:

- Fysisk (slag, spark, lugging, holde fast)
- Psykisk (si stygge ord, kalle stygge ting, kontrollere, isolere, true)
- Seksuell (voldtekt, tvinge noen til sex)
- Materiell (kaste ting, knuse ting, ødelegge noe som betyr mye for deg)
- Økonomisk (ta pengene dine, ikke gi deg egne penger, tvinge deg til å skrive under på økonomiske papirer som du ikke forstår innholdet av)
- Tvangsekteskap (å true/tvinge noen til å gifte seg mot sin vilje)
- Kjønnsslemlestelse (omskjæring av kvinnelige kjønnsorganer)
- Menneskehandel (handel med kvinner, menn og barn)
- Barn som er vitne til vold
- Digital vold

Hentet fra Norsk Krisesenterforbund sin brosjyre

Konsekvenser av vold

Vold og overgrep i nære relasjoner har omfattende konsekvenser for dem som rammes.

«Risikoen for nye voldshandlinger gjør at de utsatte er i en stadig mental alarmberedskap som styrer deres handlinger før, under og etter de direkte voldshandlingene» (Berntsen, 2009).

Det er minst tre dimensjoner i denne problematikken:

- 1) enkeltmennesket
- 2) familien
- 3) samfunnet/omgivelsene

Symptomer/tegn på at barn, unge og voksne kan være utsatt for, eller vitne til vold

En kan være utsatt eller vitne til vold uten at en har symptomer. Andre symptomer kan også forekomme. Symptomene under kan også være indikator på annen problematikk.

	Emosjonelt	Kognitivt	Atferdsmessig
0-1 år	- angst - spenning - hyperaktivering - traumatisering	- manglende respons - forsinkelser i utviklingen	- gråt - skader seg lett - forstyrrelser i søvnrytme - fordøyelsesproblemer
1- 5år	- frykt - angst - lett frustrert, sint - frykt for utøver - tvilende - føler seg splittet mellom foreldre - føler seg maktesløs, sårbar - lav selvtillit	- lett distraheret - vanskelig å fokusere - lav impulskontroll - forsinket utvikling	- slår seg vrang, utagering - kopierer utøvers atferd - "gjøre i bukse" - beskyttende overfor yngre søsken - beskyttende overfor den som utsettes for vold, vil være hjemme - knuser leker - nervøse vaner - manglende respekt for kvinner
5 – 12 år	- gråter lett - disorganiserte følelser - problemer med tillitt - desperasjon - håpløshet, hjelpeløshet - manglende empati - sinne mot mor - sinne mot selv	- spesifikke lærevansker - selvmordstanker - manglende struktur og fokus - prøver å være mer voksen oftere - overdrevent ansvarlig - manglende ansvar	- prøver å være i kontroll - hærverk - mer voldsom, utagerende, slåss - rømme hjemmefra - perfeksjonisme - mangler grenser - vold mot utøver - selvskading
Ungdommer (jenter)	- problemer med tillitt - hater eller legger skylden på den voldsutsatte foresatte - sterkt ønske om å bli beskyttet - føler spenninger og rastløshet - føler seg hjelpeløs og uten håp - forvirret kjønnsroller	- problemer med oppmerksomhet - dropper ut av skolen - manglende selvforståelse - grenseløs - personlighetsproblemer	- ikke i stand til å fungere hjemme - ikke i stand til å fungere i relasjoner - rømmer hjemmefra - rusmisbruk - tidlig graviditet - spiseproblemer - ser etter sterk beskytter blant menn - selvskading

	- føler skyld og skam i forhold til volden - blir emosjonelt nummen, deprimert		
Ungdommer (gutter)	- følelse av hjelpeløshet og skyld - tilbaketrekning - skamfull og flau - har ikke venner - deprimert - trenger kontroll	- problemer med å holde fokus - problemer med å flytte fokus - dropper ut av skolen - tenker at vold er ok i parforhold - tradisjonelle maskuline verdier - selvmordstanker	- bruker vold som mestring, utagering - rusmisbruk - antisosial atferd - problemer med relasjoner - vold mot utøver - seksuelle problemer - selvskading
Voksne	- følelse av hjelpeløshet og skyld - problemer med tillitt - indre uro - tilbaketrekning - skamfull og flau - har ikke venner - deprimert - trenger kontroll	- problemer med oppmerksomhet - hyppige sykmeldinger - manglende selvforståelse - personlighetsproblemer - ukonsentrert - selvmordstanker	- hyppige legebesøk, ofte med diffuse symptomer - avtaler endres eller kanselleres - personen har vanskelig for å komme hjemmefra - økt bruk av legemidler, alkohol eller andre rusmidler
Fysiske tegn	- Sår, avrevet hår, blåmerker – særlig på hals, kloremerker og hevelser. - Skader på hode, ansikt, hals, bryst, brystkasse og armer. - Skader på flere steder på kroppen og skader som er grodd i varierende grad. - Brudd, brannskader, stikkskader og gynekologiske smerter. - Svimmelhet, søvn- og spiseforstyrrelser. - Psykosomatiske symptomer som vondt i magen, vondt i hodet, vondt i ryggen etc.		

Basert på: «Vold i nære relasjoner – hva gjør vi?» Drammen kommune

Hvordan avdekke vold i nære relasjoner?

Våge å se, våge å spørre, tørre å handle!

For å avdekke vold i nære relasjoner må hjelpetjenester rundt barn, unge og voksne erkjenne og tørre å snakke om vold i nære relasjoner. Det er ikke lett å avdekke vold i nære relasjoner, men for å oppdage det må en derfor først og fremst spørre om hvordan de vi snakker med har det og om hva de har opplevd.

Det er lettere å avdekke vold i nære relasjoner dersom en har rutiner som sier noe om at hjelpeapparatet skal snakke med alle barn og voksne om de er utsatt for eller vært vitne til vold i nære relasjoner.

Å spørre om vold og overgrep forplikter til handling! Se NKVTS sin veileder for helse og omsorgstjenesten arbeid med vold i nære relasjoner:

<https://voldsveileder.nkvts.no/>

Kartlegging i forhold til barn som er vitne til vold:

- Er barnet ditt trygt?
- Er du redd for at barna dine kan bli skadet?
- Hvor er barna når det oppstår konflikt i hjemmet?
- Til stede, på rommet sitt, på skolen?

Ved mistanke om at barn eller voksne utsettes for eller er vitne til vold i nære relasjoner – hva gjør vi?

Mistanke vekkes i «primærtjenesten», som barnehage skole, helsestasjon, helsetjenesten, NAV osv.
Det er også disse tjenestene som mottar konkret informasjon/bevis om vold i nære relasjoner.

HUSK:

**S
I
K
K
E
R
H
E
T**

For deg selv og den som utsettes for vold!

**S
I
K
K
E
R
H
E
T
!**

For deg selv & den som utsettes for vold!

Høy bekymring/ fare for vold, overgrep, kjønnslemlestelse og bortføring:

Avvergelsesplikt: Ta direkte kontakt med:

Barn under 18 år: politi/barnevern – **aldri** kontakt/informer foreldrene

Voksne: Politi, eventuelt i samarbeid med den som er utsatt for vold.

Meldeplikt: Skriftlig melding skal sendes til barnevernet og eventuelt politi ved barn under 18 år.

Midt-Gudbrandsdal Barnevernstjeneste:

90927968/48244283

kl. 0800-1500

Ringsaker interkommunale barnevakt:

40404015

kl. 1500-0800

Helg og høytid

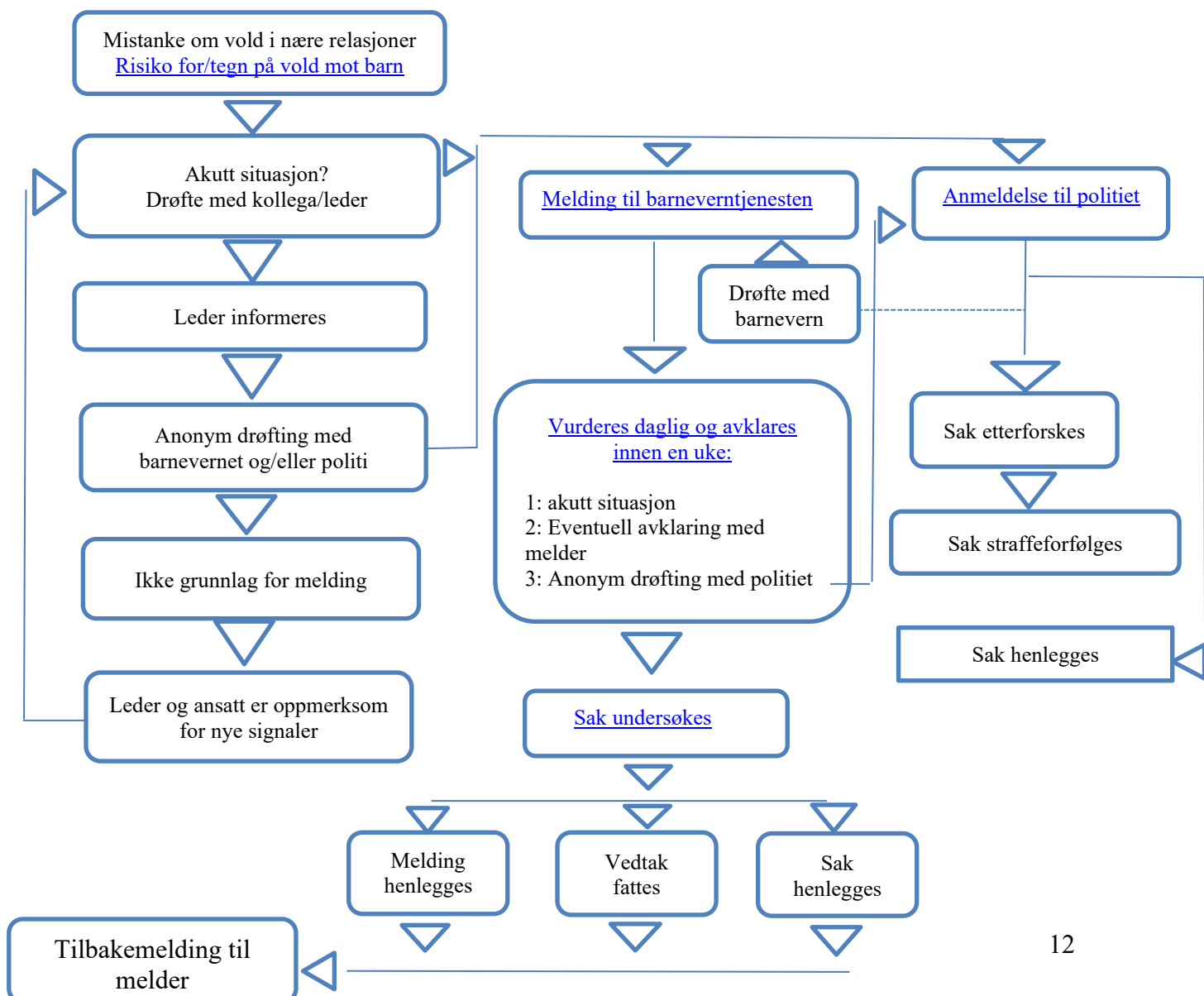
Politiet

02800 ev. 112

Handlings- og meldeplikten

1. Enkeltansattes handlingsplikt er steg nummer en. Ansatte trenger ikke å innhente leders tillatelse til å melde en sak til barneverntjenesten.
2. Virksomhetens ansvar for å handle er steg nummer to. Leder er forpliktet til å følge opp saken etter å ha fått informasjon fra melder/ansatt.
3. Barnevernets og Politiets ansvar for å handle er steg nummer tre. Etter at melding/anmeldelse er mottatt: Barneverntjenesten – og politiet – er forpliktet til å iverksette undersøkelser og tiltak i forhold til meldingens alvorlighet og innhold, og til å gi tilbakemelding til melder.

Saksgang ved mistanke og melding om vold i nære relasjoner:

Eksisterende tiltak i kommunene utover lovpålagte tjenester

Ringebu	Sør-Fron	Nord-Fron
Familieteam 0 - 18 år	Familieteam 0 – 20 år	Ressurs-team barn og unge
DIL – Dra i lag 13 – 16 år	Jente- og guttegrupper i skolen – på indikasjon	Individuelle fedre samtaler på helsestasjonen
Barnespesialistene	Tverrfaglig team	Ekstra tilbud om individuell trivselssamtale i 3. trinn ved skolehelsetjenesten
Jente- og guttegrupper i 5. trinn på barneskolen	Ekstra tilbud om individuell trivselssamtale i 3. og 7. klasse ved skolehelsetjenesten	HSA Holdningsskapende arbeid
HSA Holdningsskapende arbeid	Utvidet 2 og 4 års kontroll i et tverrfaglig perspektiv	Prosjekt «påLAG»
Ekstra tilbud om individuell trivselssamtale i 3 klasse ved skolehelsetjenesten	HSA Holdningsskapende arbeid	
Utvidet 2 og 4 års kontroll i et tverrfaglig perspektiv	Barn og unge i fokus	
Hjemveiledningsteam		
Felles tiltak i kommunene: FACT - team Nettverkstreff Foreldremøter Familieråd Ung i Midt-Dalen MOT Mitt valg (Lions) Utsett Helsestasjon for ungdom Krisesenteret inn i barneskolene UngData Prosjekt «ungdom og rus interkommunalt» Ulike foreldrestøttende tiltak, råd og veiledning fra helsestasjon, barneverntjenesten, psykisk helse og flyktningetjenesten.		

Viktige samarbeidspartnere:

Barnevernsvakt	Tlf: 40 40 40 15
Gudbrandsdal Krisesenter	Tlf: 61 27 92 20
Kirkens familierådgivning Otta	Tlf: 61 23 05 36
Familievernkontoret Lillehammer	Tlf: 46 61 71 50
Statens Barnehus Hamar	Tlf: 62 51 92 60
Alarmtelefonen for barn og unge	Tlf: 116 111
Støttesenter for kriminalitetsutsatte	Tlf: 80 04 00 08

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2015-2019 - mål og kommentarer til målene:

1. De som jobber i tjenester der en kan komme i kontakt med barn eller voksne som er utsatt for vold i nære relasjoner mottar kurs i forhold til temaet og om hvordan en snakker om vold med barn og voksne. *Flere instanser har deltatt på ulike kurs/ fagdager, men det har ikke vært systematisk sikret at alle tjenestene har deltatt.*
2. Helsestasjonen/evt. andre tjenester i kommunen mottar opplæring i AAS (Screening vold), og bruker dette som en del av sine rutiner. *Opplæring i AAS (Screening vold) er ikke gjennomført.*
3. Tjenester som er i kontakt med barn, unge og voksne utarbeider egne rutiner for hvordan en skal avdekke vold i nære relasjoner. *Tjenester som er i kontakt med barn, unge og voksne har egne rutiner for hvordan en skal avdekke vold i nære relasjoner.*
4. Barneverntjenesten tilegner seg kompetanse i forhold til «den vanskelige samtalen» med barn og unge utsatt for vold i nære relasjoner. *Barnevernstjenesten har tilegnet seg kompetanse. Barnevernstjenesten er sertifisert i DCM barnesamtalen.*

Mål for perioden 2025 – 2029

1. Kommunedirektørene i Nord-Fron, Ringeby og Sør-Fron oppnevner en gruppe med deltagere fra alle tre kommuner som har ansvar for at:
 - handlingsplanen implementeres i alle tjenester.
 - det utarbeides en felles kompetanseplan som sikrer systematisk kompetanseutvikling på feltet.
 - handlingsplanen evalueres etter 2 år.
2. Kommunene skal ha oppdaterte kommunale hjemmesider med informasjon om hvor en kan søke hjelp ved opplevd vold i nærerelasjoner og/eller ved utøvd vold:
 - [Info om krisesenter](#)
 - [Din utvei](#)
 - [NKVTS sin veileder på nett](#)

3. Kommunene skal sikre tilbud til voldsutøver ved at kommunen kan gi tilbud om sinnemestringskurs hos f.eks. familievernkontorene.
4. Opplegg rettet mot barn/foreldre/barnehage/skole/aktuelle ansatte fra f.eks. Stine Sofie Stiftelsen, Redd barna, krisesenteret.

Lovverk

- Helse- og omsorgstjenesteloven
- Helsepersonelloven
- Barnevernloven
- Lov om sosiale tjenester
- Opplæringsloven
- Barnehageloven
- Lov om psykisk helsevern
- Lov om sykehus
- Lov om helsetjeneste i kommunene
- Straffeprosessloven
- Straffeloven